HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS
Porkkalankatu 13
00180 Helsinki
*029 56 44200

LAUSUNTO
14.9.2016

Eduskunta
Lakivaliokunta

Asia: Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi eurooppalaisesta tilivarojen turvaamismääräysmenettelystä (HE 109/2016 vp)

Helsingin käräjäoikeus esittää pyydettynä lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus numero 655/2014 eurooppalaisten tilivarojen turvaamismääräysmenettelyn käyttöön ottamisesta rajat ylittävää velkojen perintää varten siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa on annettu 15.5.2014. Asetuksen soveltaminen aloitetaan 18.1.2017. Helsingin käräjäoikeus on 24.8.2011 antanut lausunnon komission ehdotuksesta asetukseksi eurooppalaisesta tilivarojen turvaamismääräyksestä ja 8.9.2015 lausunnon oikeusministeriön työryhmämietinnöstä koskien asetuksen edellyttämiä täydentäviä kansallisia säännöksiä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eurooppalaisesta tilivarojen turvaamismääräysmenettelystä. Lailla annettaisiin täydentävät kansalliset säännökset kyseistä menettelyä koskevaan asetukseen.

Toimivaltainen tuomioistuin

Tuomioistuimen kansainvälinen toimivalta määräytyy asetuksen 6 artiklan mukaan. Tuomioistuimen kansallinen toimivalta, eli se, mikä 6 artiklan nojalla määräytyvän jäsenvaltion tuomioistuimista on toimivaltainen antamaan turvaamismääräyksen, määräytyy sen sijaan kansallisen lainsäädännön mukaan. Sama koskee asetuksen 33 ja 34 artiklan mukaisten oikeussuojakeinojen myöntämiseen toimivaltaisia tuomioistuimia.

Asetuksen soveltaminen ei edellytä erityistä säännöstä tuomioistuimen kansallisesta toimivallasta. Mikäli lailla ei toisin säädetä, tuomioistuimen kansallinen toimivalta määräytyisi oikeudenkäymiskaaren säännösten mukaisesti. Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 4 §:n nojalla kaikilla yleisillä tuomioistuimilla on toimivalta turvaamistoimen antamiseen.

Hallituksen esityksessä on tältä osin kuitenkin omaksuttu oikeudenkäymiskaaren säännöksistä poikkeava ratkaisu, jonka mukaan asetuksessa tarkoitettua turvaamistoimimääräystä koskeva hakemus tutkittaisiin yksinomaan Helsingin käräjäoikeudessa. Samaten toimivalta asetuksen 33 artiklan ja 34 artiklan 2 kohdan mukaisten oikeussuojakeinojen myöntämiseen keskitettäisiin Helsingin käräjäoikeuteen.

Eurooppalaisen tilivarojen turvaamismääräysmenettelyn soveltamistilanteiden voi arvioida jäävän suhteellisen harvalukuisiksi. Asetuksen mukainen menettely eroaa lisäksi merkittävästi oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisista turvaamistoimimenettelyistä. Nämä seikat puoltavat hallituksen esityksessä esille tuoduin tavoin toimivallan keskittämistä yhteen käräjäoikeuteen, koska tällä tavalla varmistetaan hajautettua järjestelmää paremmin tarvittavan asiantuntemuksen kertyminen ja turvataan yhdenmukainen soveltamiskäytäntö. Keskittäminen palvelee myös velkojan oikeussuojan tarvetta, koska velkojan ei tarvitse käyttää aikaa toimivaltaisen tuomioistuimen selvittämiseen. Helsingin käräjäoikeus on hallituksen esityksessä esiin tuoduista syistä johtuen luonteva valinta.

Ehdotuksessa toimivalta asetuksen 34 artiklan 1 kohdan sekä 35 artiklan 3 ja 4 kohtien mukaisia oikeussuojakeinoja turvaamismääräyksen täytäntöönpanoa koskevien päätösten tekemiseen kuuluisi yleisesti kaikille ulosottomiehille. Ehdotuksen mukaan muutoksenhausta ulosottomiehen päätöksiin noudatettaisiin, mitä ulosottokaaren 11 luvussa säädetään, jollei asetuksessa toisin säädetä.

Toimivalta turvaamistoimen antamiseen sekä tätä koskevat oikeussuojakeinot olisi siten tarkoitus keskittää Helsingin käräjäoikeuteen, mutta toisaalta täytäntöönpanoa koskevista oikeussuojakeinoista tehtävissä valituksissa toimivalta olisi ulosottokaaren 11 luvun 2 §:n mukaisilla ulosottovalituksia käsittelevillä käräjäoikeuksilla. Hallituksen esitys vastaa tältä osin oikeusministeriön työryhmämietintöä.

Helsingin käräjäoikeus on pitänyt oikeusministeriön mietintöön antamassaan lausumassa ehdotusta tältä osin epätyydyttävänä, koska mikäli kaikkea asetuksen tarkoittamaa lainkäyttöä ei keskitetä yhteen käräjäoikeuteen, menetetään osin keskittämisellä tavoitellut edut. Myös muut lausunnonantajat olivat kiinnittäneet huomiota samaan seikkaan.

Hallituksen esityksen perusteluissa on asianmukaisesti arvioitu keskittämisen tuomia hyötyjä sekä siitä seuraavia haittoja. Täytäntöönpanoa koskevien valitusten hajauttamista ulosottovalituksia käsitteleviin alueellisesti toimivaltaisiin käräjäoikeuksiin on hallituksen esityksessä pidetty parempana vaihtoehtona lähinnä oikeussuojan alueelliseen saatavuuteen liittyvistä syistä. Helsingin käräjäoikeuden mietintöön antamassa lausumassa esiin tuomat näkökohdat on kuitenkin huomioitu lakiesityksen perusteluissa.

Käräjäoikeudella ei ole huomautettavaa lakiehdotuksessa omaksuttuun ratkaisuun.

Yhteenveto

Käräjäoikeus pitää perusteltuna hallituksen esitystä siitä, että asetuksen soveltaminen keskitetään ensiasteessa Helsingin käräjäoikeuteen.

Turvaamismääräysten antamisen keskittäminen Helsingin käräjäoikeuteen tulee ainakin jossakin määrin lisäämään käräjäoikeuden työtaakkaa nykyisestä. Asiamäärien kehittymistä tulee tämän johdosta seurata sen selvittämiseksi, onko Helsingin käräjäoikeuden henkilöstöresurssien kehittämiselle tarvetta.

Lausunnon on valmistellut käräjätuomari Lauri Länsman.

Laamanni Tuomas Nurmi